

חַקְיָה

ימים אותו קדאת

50 שנה למדינת ישראל

משרד החינוך
מיניבר חברה ונוער

"ירושלים - עיר שהיא עושה כל ישראל לחבריהם"
(ירושלים, חגיגת פ"ג, ח' ניסן)

"לכיזון 50 שנה לאיחוד ירושלים"

משרד החינוך | מינהל חברה ונוער | יחידת ח"ן חמד | מינהל החינוך הדתי

מנהלים, מדריכים, מוחנכים ומורים

(עשיהו א, כו-כז). אין תיקונה של ירושלים וגואלה אלא בצדκ ובצדקה.

לבסוף שנת החמשים לאיחוד ירושלים, אם יוצאים בקריאה להרבות אחודות על ידי קיום פעילויות משותפות בהתאם לתוכנית יש"-י – יחד שבטי ישראל: מפגשים, טקסים משותפים, ליכון משותף, שולחות עגולים ברשותם ועוד. זכינו לחיות בדור שוראה בבניינה של בירת מדינת ישראל, בפיתוחה ובצמיחתה ושמוסף לýchil ולהתפלל לחזות בהמשך פריחתה של העיר רבת הפנים ומגוונת האוכלוסייה באחדות וביעשיות צדקה וחדד, י"ר'לעם פֶּנְחֵה בָּעֵיר שְׁחוֹבָה לְהַיְחֵה (תהלים קכ, ג).

בברכה,

ארהם לפישי

מנהל מינהל חברה ונוער

דני רוזן

ראש מינהל החמד'

סתור קיטסטרופה היסטורית שהחריב טיטוס מלך רומי את ירושלים ונגה ישראל מסארן, תלמידי אני באחת טער הנולא. אבל בכל עת תמיד דומה היה עלי כמו טמל' בירושלים" (ש"י עמנון, סטוק נאום קבלת פרס טבל, 1966). מילוטוי אלה של עגנון הן עדות לקשר הרשמי, לכמיהה ולכיסופים שחשו יהודים מרחבי העולם בכל הדורות לירושלים – לבו הופיע של העם היהודי. תחשות אלה הביאו לשיא לטעמ Takiyat השופר ההיסטורי של הרוב גורץ'ל בשחרור הקוטל במלחת שתי הימים ובברכת שהחינו שבירך שהרטיטה את לב האומה. זקרה של אותה תקיעה ושל אותה ברכה חי וצרכו בזיכרון הלאומי.

הנביא ישעיהו תיאר בנבאותו את המצויאות המתוונקות האידיאלית של העיר ירושלים: "ואשבה שפטיך כבראשונה וויציך כבתחילה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קרייה נאמנה ציון במשפט תפדה ושבה בצדקה"

רבות ושונות הן הדמיות המשמעויות במרחב הציבורי הישראלי אשר צמחו מתוך הסARGET האנושי של ירושלים, ינקו מאוצרות הרוח והקדשה שלה והושפעו ממנה. דוגמה לכך נושאות אסות רופטים סח"י ירושלים ושם מוח забורות חתן פרס ישראל לספרות ולשירה עברית, אשר התהנך ב"בית חינוך עיורים" ובבית הספר "ליפשיץ" שבירושלים.

ביטון העד על עצמו:

בתוך, ירושלים של מעלה נסכה ונמזהה בירושלים של מטה. הייתה בירושלים שלוש-שרה שנה, וירושלם הטבעה את עצמה בתוכיו עד כל הפרד איפה אף מתחיל ואיפה היא נכרתת. מכל משה נכנסו לשיר נם תחשות אשות רופטים סח"י ירושלים ושם מוח забורות מאושים וכמיות של דורות שנמסכו בשרות המשוררים לדוחותיהם ומתפלת איב עוד שם, בתרם עלייה, בוקר בוקר בשעה של נס לא נס והוא עטוף בטליתו ופונה לרוחלים וחוזר על הפסוק "בשובך לציון ברוחמים". סתור כתבה של מורה ב-ברק, גזע פערב, 5.11.2009)

"אני מכיר כבר את דרכי, הדרך אל שער הרחמים" (מאיר בנאי)

כתב ועריכה: יעל קויפרשוב, שושי שפיגל, מיכל דה-האן, אפרת עמנואל, עמליה לאון

עריכה לשונית: אפרת חברה | הפקה: כרמללה אפסקר | לוגוגרפיה: hemdat@education.gov.il | מתקומות: www.education.gov.il

מטרות

מטרה:

לאפשר למשתתפים היכרות עם פניה הרבות והמגוונות של ירושלים, היוצרות יחד עיר של חיבורים ורב-גוניות ישראלית.

עדורים

השיר "ירושלים שלי", מילים: דן אלטנור, לחן: נורית הירש, בוצע: סוטי פליישר בליווי קליפ המציג תכונות מחיי ירושלים.

נספח 1: הצעה לדמויות ירושלמיות שונות.

את כרטיסי המידע המלאים על הדמויות השונות אפשר למצוא באתר מינהל חברה ומג' נטען בכתובת http://meyda.education.gov.il/files/noar/figures_cards.docx ובאתר מינהל החמד'ז

משך הפעלה: 45 דקות.

מהלך הפעולות

שלב א' - פתיחה במליהה

המנחה ישמעו למשתתפים את השיר "ירושלים שלי" בליווי מצגת תכונות מחיי ירושלים. המנחה ישאל את המשתתפים:

- לדעתכם, מה רצאה דן אלטנור לבטא בשמו של השיר "ירושלים שלי" ובמשמעותו? מה דעתכם על רעיון זה?
- אילו קהלים בירושלים ובכלל מכן מציגות הדמויות השונות שבשיר?
- בחורו בתמונה מהמצגת, במיילם מהשיר או בחוויה אישית ליזוג ירושלים בעיניכם. הסבירו.

שלב ב' - קבוצתי

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות וייתן לכל קבוצה כרטיסים המתאר דמות הקשורה להווי העיר ירושלים. המנחה יבקש מהמשתתפים לקרוא את המידע על הדמות ולעotta על השאלות. הדמויות הוצגו הן: הרב שלמה גורן, הרב צבי-יהודא קוק, ר' אריה לויין, ס"ל פלס (סתמפל) משה, או"ר מלטיאן, יהודה נשיז-זהב, יהורם גאון, ראובן ריבלין, זלדה, הרבנית חנה טא, פרופסור נחמה ליבובי, הרבנית יסימה מזרחי, יוסף בנאי. המנחה מזמין להוסיף או להפחית דמויות כראות עיניו.

שלב ג' - במליהה

המנחה יבקש מכל קבוצה להציג בקצרה את הדמות המופיעעה בכרטיסים המידע שקיבלה ולתלוות את הכרטיס על הלוח. כשכלום יסיים, יתקבל פסיפס של הדמויות השונות. המנחה יזכיר למשתתפים את אגדת האחים ופקום המקדש (נספח 2). האגדה המפורסמת הופיעעה לראשונה במקראה לבני הנערים של הרב ישראל קושטא. המקראה נדפסה בליבורנו ב-1518 ונשאה את השם "ספר מקוה ישראל".

המנחה ישאל את המשתתפים:

- לדעתכם, מה הקשר בין האגדה לפסיפס הדמויות שהתקבל על הלוח?
 - לדעתכם, מהם התרבות ושם הקשיים הכרוכים בחימ"ס משותפים לעיר שבה אכלוסיות שונות וטונות כל כך?
 - לדעתכם, אילו ערכים צריכים להנחות את האוכלוסיות השונות כדי שתוכלנה לנול חיים משותפים טוביים?
- המנחה ישוחח עם המשתתפים על המרכבות ועל הריגשות הכרוכות בריבוי המגזרים והאוכלוסיות ועל ההתניות הנדרשת לניהול חיים של אחדות על-אף חוסר האחדות. ועל כך שהיכולת של הדמויות השונות ושל המגזרים השונים בירושלים לגנות סובלנות. כבוד הדדי וקבלת الآخر היא המאפשרת את קיומו של מאגר הדמויות והאוכלוסיות השונות. המעשיר את פעילות החיים של העיר והועשה אותה רבת פנים, מגנות, צבעונית, יהודית ומיוחדת.
- הערה: המנחה ישמור את כרטיסי הדמויות השונות לפחות לפעם השנייה.

כעילות מס' 2

מטרות

מטרות:

1. לעורר מודעות לחשיבות עשיית החסד ולעודד את המשתתפים לעשות חסד.
2. לעודד את המשתתפים לשובלנות, לקבלת השונה ולביצוע חסד, בהכרה בכך שהאפשר בינה
של ירושלים יתאפשר באחדות ישראל ובעשיות צדקה וחסד.

עזרים

- נספח 3: רשימת מוסדות חסד ירושלמיים.
- נספח 4: דף מקורות.
- גישה למחשב ולמרשתת.
- שמייניות בריסטול וטושים.

משך הפעולה: 45 דקות.

מהלך
הסיאליות

שלב א' - קבוצתי

המנחה יקרה לכל קבוצת משתתפים בשם אחד מארגוני החסד היישומיים (נספח 3) ובקשת מכל קבוצה לחפש מידע על אוזות הארגון במרקחתת ולהcinן כרטיס מידע עליו: שם, זהות המקיים, אופי פעילות והיקפה ואינפורמציה נוספת שנראית חשובה.

המנחה מזמין להוסיף ארגונים לרשימה ולשנותה לפי שיקול דעתו.

המנחה יבקש מהקבוצות השונות לתלות את כרטיסי המידע על ארגוני החסד השונים שייצרו במרכז הלוח.

שלב ב' - במליה

המנחה יכתוב בראש הלוח את הכותרת "צ'וין במשפט תפדה ושבה בצדקה" (שעיהו א, כד).

המנחה ישאל את המשתתפים:

- כיצד אתם מרגישים בראותכם את תומנת מפעלי החסד השונים הפועלים בירושלים?
- לדרעתכם, بما תורם ריבוי מפעלי החסד לאופיה של העיר ולהתנהלות החיים בה?

שלב ג' - אישי

המנחה יחלק את דף המקורות (נספח 4) ובקשת מהמשתתפים לענות על השאלות.

בזמן שהמשתתפים עונים על השאלות שבדף המקורות, המנחה יתלה את כרטיסי הדמויות מן הפעולה הקונדמת לצד הלוח.

שלב ד' - במליה

המנחה יבקש מהמשתתפים לשטוף את המיליה בתשובותיהם לשאלות שבדף המקורות. המנחה ישוחח עם המשתתפים על יהדותה של ירושלים כפי שהיא באה לידי ביטוי בשתי הפעליות ועל סגולת האחדות והחסד כאבוי במשמעותם של העיר ובניה בהתאם לחזון הנכאים.

הצעה לדמיות ירושלמיות

הרב שלמה גורן -

כיה נטמך שמי רבת
בטפוך הרוב הראשי
הראשון לצהיל ורבה
הראשי לישראל מרבבביכו השם ההודו
בקהילת תשרוף במנעד שחרור הסולטן
המושב. חבר ספרות ובסם, והחן פט
ישראל לרתקת חותמות ופרסם הרב טה.

סאל פלט

מלחמי חטיבת הצנחנים,
מושחררי הכותל במלחת
ראשת הימים.

את כרטיסי המידע המולאים על הדמוויות השונות
אפשר לטענו בגלילון חמש' דת המקווון באתר
טוניגבל חברה ונור ובעמ' טוניגבל החרט' ד.

הורות כאו -

לזכור עברו:
ונגובה עט הכלולות שבדoor ישראל

ר' אריה לוי -
משמעותו
בஅச்சு
என அவர்கள்
ஏன் என்று அழைப்பது

הרב צבי יהודה קוק
ראש ישיבת מרכז הרב
וסופנהויה החחכמים של
הציונות הדתית בנו
ותלמידיו של הרב אברהם- יצחק
הכהן קוק.

הרבינית חנה טאו -

בנויות מחנכת בולטת
נתהום ליפוד תורה
נשים בציבור הדתי-
לאומי.

זלדה -
משוררת ישראלי,
שפוצאי הציגו צדק,
האדמונ'ר השלישי
של חכ"ג.

פרופסור נחמה ליכטנשטיין

ברחובות החיצוניים

- יוסי בנטאי -

פרופ' יושע ורدم
האטטנור היישראלי. נחגג לאחד
הגדוליים באמני ישראל.

**הרבנית ימינה
סזרחי -
רבנית ודרנית
פופולרית בקרב
נשים.**

אורן מלמיאן –
בדורו הילך יישראלי בעבר.
סודותיו וירוח סגול עם
קבוצת ביתר' וירושלים.
סבב, פלאי 90 ובשנת 2009 נבחר
להיכל התהילה של הכדורגל
וישראל כאחד מחמשת הכדורגלנים
הישראלים הנגדלים בכל הזמנים.

אגדת האחים ומקום המקדש

(רב ישראל קושטא, "ספר מקווה ישראלי")

המקום אשר נבנה שם בית קדשו ותפארתו היה מאו שדה ירושה לשני אחיהם. ויהי לאחד מהם איש ובנים ולאחיו אין לו אישת ובנים. וישבו יחדיו בבית אחד שלמים שקטים ושמחים בחלוקתם אשר ירשו מאביהם ויעבדו את השדה בזעת אפייהם.

ויהי בימי קציר חטים ויאלמו אלומים בתחום השדה ויחבטו את השבלים. ויעשו שני עומרים שווים מן התבואה אשר לקטו, עומר אחד לכל אחד מהם ויניחום שם בשדה.

בלילה ההוא שכוב על מיטתו האח אשר אין לו אישת ובנים אמר לבו: אני יושב לבדי ואין איש ATI להטריפו לחם חקו. לא כן אחוי, כי יש לו אישת ובנים ולמה יהיה חלקו כחלקו. ויקום בעוד לילה וילך בסתר גנבו. ויקח אלומים מן העומר אשר לו וייתן אותן על עומר אחיו.

וגם אחיו אמר אל אשתו: לא טוב לחלק לשני חלקים שווים הדגן אשר בשדה, חציו לי וחציו לאחוי, כי מנת חלק טובה ממנה, אשר נתן לי ה' אישת ובנים. והוא הולך עריריו ואין לו גילה ורנן כי אם התבואה אשר ילקוט בשדה, لكن בואי עמי אשתי ובסתור נסיף מחלקנו על חלקו. ויעשו כן.

ויהי בבוקר ויתמוהו האנשים בראות העומרים שווים כאשר בראשונה, ולא דיברו מאותה ביום ההוא. וויסיפו לעשות דבר זה גם בלילה השני, גם בלילה השלישי והרביעי. ובבוקר בבוקר ימצאו העומרים שווים. ויחשב כל אחד בלבבו לחזור הדבר. וילך כל אחד בלילה לעשות מעשונו. ויקר איש אל אחיו ואלומתו בידו. ויודע הדבר, ויחבקו איש אל אחיו וישקו איש אל רעהו וידונו לה' אשר נתן לכל אחד מהם אח טוב מעלה הולך צדק ומישרים. והנה חפץ ה' בمكانם ההוא אשר חשבו בו שני האחים הממחישה הטובה בו, עשו המעשה הטוב. لكن ברכו אנשי תבל ויבחרו בני ישראל לבנות בית לה'.

(נוסח הסיפור כפי שמופיע בספריו של הרב קושטא)

רשימת מוסדות חסד ירושלמיים

מירוחשלים טלי לירוחשלים טלי

2

בשעת חלוקת הארץ, היה לעיר ירושלים מעמד מיוחד, שלא בדעתו תנא קמא "לא נמחלקה לשכטים" (ומא יב ע"א). געיזן בדברי הרב ד"ר יצחק קרואס על משמעות העניין: בחינת דין זה סורה על שני מרכיבים: מבחינה קניינית: ירושלים אינה קנית של שבט אחד, וככובן שאין היא קניתנו ורכשו של אדם פרט... מבחינה רعنונית: עם ישראל מורכב משניים עשר שבטים, שככל אחד מהם ישנו אופי "יהודי" מסויל, כמו שהتورה מותארת בברכות יעקב לבני ובברכות משה לשכטים. העובדה שירושלים לא נמחלקה לשכטים מסקנה לה סمف של אחותות. אחותות זו אינה מסתור שלילת השונה אלא להפך, קבלת השונה, ומתווך כך יצירת שלמות, כגון החושן המורכב משניים עשר גוונים שונים, וכך שבטי ישראל.

נראה ששתי בחינות אלו שבירושלים, הקניינית והרעונית, יש בהן עלשות את כל ישראל חברים, וכל שבט וכל יחיד יכול להביאה בה לידי ביטוי את אופיו הייחודי.

לאור הדברים דלעיל נמצא שהאמירה "לשנה הבאה בירושלים הבניה" עדין אקטואלית בחיזוק החיבור הגאוגרפי ובחיבור החברתי. בתקופתנו שומה עליינו להגדיש במיוחד את הפן החברתי של ירושלים לא נמחלקה לשכטים, ויש להתעלות מעל שיקולים כיתתיים האופרים ירושלים של', וכוננותם של' ולא של' الآخر. בכוחה של ירושלים לעשות את כולם לחברים עלי-ידי. "ישום סיום של המזמור: "יהי שלום בחילךך בר לפען בית הא-להיהם אבקשה טוב לך" (קכב.ח-ט). (סמן פאמר של הרב ד"ר יצחק קרואס, בדף השבעי (ספ' 498) פאת המרכז לימי"ד סיוד ביהדות ע"ש הלנה ופאול שולמן, אוניברסיטת בר אילן)

- לפי דברי הרב קרואס, מהו משמעות העובדה שירושלים לא נמחלקה לשכטים?
- מה לדעתכם הקשר בין דבריו ודבריו המלב"ם שקרואו לעיל? מהי לדעתכם הדרישה המעשית למימוש רעיון זה?

1

"שאלות שלום ירושלים ישלו אוחברך; יהי שלום בחילךך שלוה בארכנטוין" (מהלט קכב.ב-ו). המלב"ם התיחס לכפילות המכילים "שלום" ו"שלוה" ופירש: "שלוה היא שלות הגוף והבית בפנימיותו, ושלום הוא השלום החיצון עם אובי".

- לדעתכם, מהו התכוון המלב"ם ביטלים "שלות הגוף והבית בפנימיותו"?
- לדעתכם, האם יש קשר בין שלום ושלוה כפי שהמלב"ם פירש אותן? אם כן, מהו?

3

על הפסוק "עמדוות היו רגליו בשעריך ירושלים ירושלים הבניה כעיר שחברה לה ייחדי" (מהלט קכב.ב-ג), דרש ר' יהושע בן לוי: "עיר שהוא כל ישראל לחברים" (ירושלם, חינה פג' ה-ו).

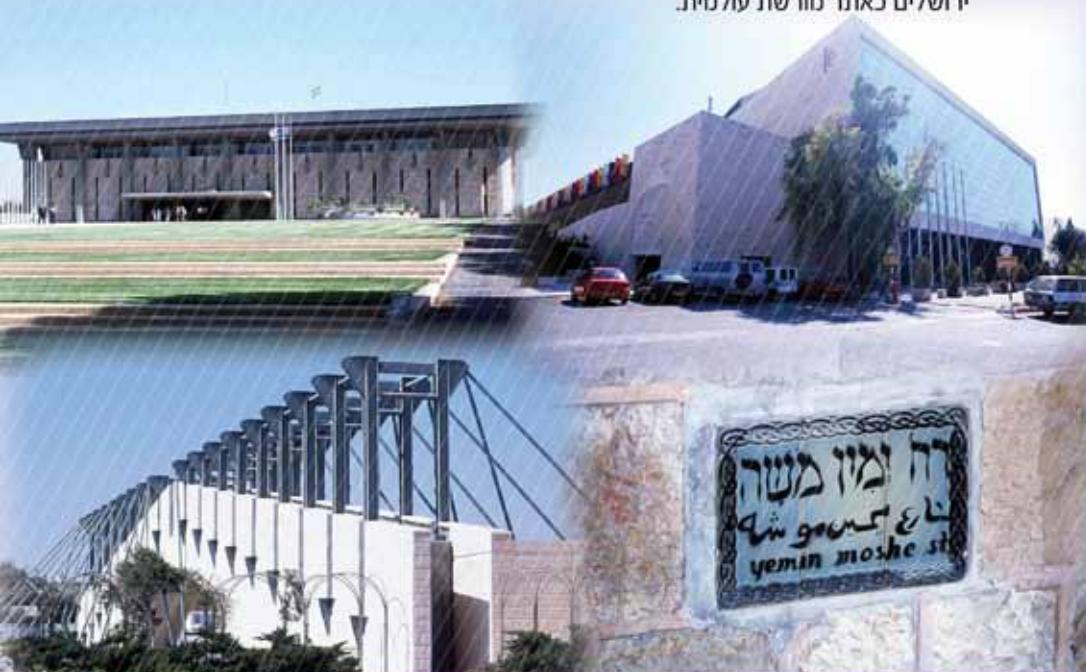
- לדעתכם, מה נדרש מנתיש ירושלים כדי לקיים "עשה כל ישראל לחברים" בנסיבות החברתיות המורכבות של העיר?
- לדעתכם, מה עשויים להיות הרווחים מציאות מציאות כזו, ברמה חברתית ולאומית?

4

הנביא יעשהו תיאר בנסיבות את המציגות המותקנת האידיאלית של העיר ירושלים: "ואהבה שפטך כבראשונה ויעצץ כבenthalה אחריו כן יקרה לך עיר הצדק קרייה נאמנה צין במשפט תפודה ושביה בצדקה" (עשיהו א, כ-כ).

- במה תלה הנביא יעשהו את תיקונה של ירושלים ואת גאותה?
- כיצד גורסים אל באים לידי ביטוי בנסיבות הירושלמית, כפי שעלה בפועלות?

- ירושלים מופיעת לראשונה בתורה בספר עקדת יצחק; "ויהי אחר הדברים האלה והא-להים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני ויאמר קח נא את בנים את יחיך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המoria והעלתו שם לעלה על אחד ההרים אשר אזכיר לך" (בראשית כב, א-ב). מז' הייתה ירושלים למקום המஸמל את הברית הגזית בין עם ישראל לא-להן.
- שפה של ירושלים נזכר בספר בראשית "ומליך צדק מלך שלם הוציא לחם וין והוא כהן לאל עליון" (זד, יח). היא מוזכרת בספר דברים 21 פעמיים בכינוי "המקום אשר יבחר ה'", ירושלים מוזכרת לראשונה בשם המלא בתיאור תקופת הכיבוש וההתנהלות "ויהי כשםוע אדוני-צדק מלך ירושלים" (יוהושע, יא).
- דוד המלך קבע את ירושלים כבירת ממלכתו, ושלמה בנו הקים בה את בית המקדש הראשון על פסגת הר המoria. ירושלים הייתה לבירה מדינית, דתית ורוחנית עבור עם ישראל כולו. 70 שנה לאחר שהחריב נבוכדנצר מלך בבל את הבית הראשון, בנו עולי בבל את בית המקדש השני. בית זה עמד על מקומו עד שהחריבו החריביו אותו.
- נכון להיום, בירושלים, בירת ישראל, כ-850,000 תושבים, והיא העיר הגדולה ביותר בישראל.
- מסוף המאה ה-19, התפתחו סביב העיר העתיקה שכונות העיר החדשה, אשר מהוות כיום את רובת העיר. משכונות שאננים הייתה השכונה היהודית הראשונה שהוקמה מחוץ לחומות העיר העתיקה, בשנת 1860. אחראית להוקמו שכונות רבות נוספות, וכיום מספרן עומד על כ-85.
- בירושלים שכנים מוסדות המדינה, הכנסת ישראל ובית המשפט העליון ואטרים בעלי חשיבות לאומיות והיסטוריות, כמו: עיר דוד, הר הזיתים, הר הרצל, יד ושם ועוד.
- בשנת 1981, הכריז ארגון אונסק"ו של האומות המאוחdot על העיר העתיקה של ירושלים כאתר מורשת עולמית.

לאיחוד העיר ירושלים 50 שנה

ה策薯ת לפעוליות בשנות החמשים לאיחוד ירושלים

- צוות בחכמיה, שלוחנות עגולים בחדר מורים - סיור מוחיק: העלאת רעיונות לפעילויות בית ספריות לאורך השנה בשיתוף גורמים בקהילה וקהילת ההורם.
- פעילות עם הורים, סבים וסבתות - מפגשים שיעסקו בסיפורים, בחוויות ובזיכרונות טירוזלים בתקופות שונות.
- פעילות בבתי הספר היסודיים ובגני הילדים בהובלת מועצות תלמידים ונעור "הקהל למען ציון".
- חידון ירושלים או חידה שבועית בנושא ירושלים.
- פעילות שונות שייעברו מורים בתחום דעת שונים, כגון תערוכה בית ספרית בנושא ירושלים בראש תחומי הדעת.
- טקס יום ירושלים משותף בקהילה בכ"ח באוויר.
- "עשרת ימי תשועה" בסיכון חמישים שנה לאיחוד ירושלים.
- פעילות בנושא ירושלים באמנות: בקולנוע, בספרות, בכתביה יצרת, בזמר העברי ובאמנות פלסטית.
- מפגשים ועריכת ראיונות עם דמויות ירושלמיות - ניגון ציוני-דתי ירושלמי.
- סיפורו לוחמים ממלחמת ששת הימים.

